

NASIL BARIŞACAĞIZ!

Ankara-İzmir-Sivas-Diyarbakır

Haziran 2017
Raportör: Dr. Dicle Maybek

Önsöz:

Demir Leblebi Kadın Derneği 2015 yılında sona erdirilen müzakere sürecinin ardından bu ülkenin en acil sorununun barış olduğunu düşünen bir grup feminist tarafından kuruldu. “Barış” kavramının bile terörize edildiği bir ortamda barıştan, barış kültürünü yeşertmekten söz etmenin zorluklarının farkında olarak başladığımız çalışmalar ilk ürünlerini vermeye başladı.

2016 yılı sonbaharında OHAL durumunun kalıcı olacağı anlaşıldığında geride bırakılan sıcak çatışmanın olmadığı üç yılın değerlendirmesi çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından yapılmaya ve raporlar, makaleler yayınlanmaya başladı. Raporların genelinde kadınların sözüne rastlamak, kadınların nasıl bir barış tarifi yaptığını, nasıl bir barış arzuladıklarını görmek pek mümkün değildi. “Nasıl Barışacağız!” çalışması bu ihtiyaçtan doğmuştur.

Şimdilik dört kentin kadın örgütlerinden temsilcilerin yer aldığı odak grup çalışmaları tüm gün sürmüş ve şu dört soru etrafında kadın sözleri biriktirilmiştir;

Mevcut Durum ve Kadınlar Barıştan Ne Anlıyor?

Barış ve Barışmak Mümkün mü?

Barışın İnşası için Neler Yapılmalı?

Barışın İnşası için Nasıl Örgütlenebiliriz?

Bu çalışmanın diğer kentlerde de yapılması için çabalarımız sürmekte. Davet aldığımız kentlere – Elazığ, Osmaniye, Afyon - bakıldığında barışın bütün memlekette özleildiği sonucuna varmak erken olsa da temelsiz olmadığı düşüncesindeyiz.

Barış için çaba gösteren, barışı düşleyen birçok kurum ve kuruluşun bir araya gelerek deneyimlerini, sonuçlarını paylaşarak birlikte hareket etme yollarını aramak zamanının çoktan geldiği şu günlerde daha fazla beklemeye ne bu memleketin ne de insanların tahammülü yok artık.

Çalışma süresince kolaylaştırıcı olarak bizimle birlikte olan Emel Kurma ve Mine Gencel Bek’e teşekkür ederiz. Ayrıca görüşlerini paylaşan bütün kadın örgütleri ve temsilcilerine böyle bir raporun ortaya çıkması için verdikleri katkının büyük olduğunu belirtmek isteriz.

Çalışmanın gerçekleşmesi dernek üyelerimizden Müge Sunal’ın titiz ve güler yüzlü organizasyonu, raportörümüz Dicle Maybek’in özenli çalışması ve Sivil Düşün Aktivist programının aynı katkıları ile mümkün olmuştur. Büyük teşekkür onlara.

Demir Leblebi Kadın Derneği
Haziran 2017

ANKARA

(31.01.2017)

Demir Leblebi'nin organizasyonunda gerçekleşen ve Türkiye'de Barış Kültürü'nün inşa edilmesini temel alan toplantıların ilki 31 Ocak 2017 tarihinde CK Otel'de Engelli Kadın Derneği, Başkent Kadın Platformu, Kadın Dayanışma Vakfı, KAOS GL, Türk Kadınlar Birliği, Yaşama Ses Ve İnisiyatifi ve Yeryüzü Anneleri'nin katılımı ile gerçekleşmiştir. Toplantıya, katılacağını beyan ettiği halde, CEİD ve Alevi Bektaşî Federasyonu Kadın Komisyonu katılmamıştır.

Toplantı açılışında Demir Leblebi Kadın Derneği pozitif barış ve pozitif barış konusunda dünya kadınlarının hayata geçirdiği sivil itaatsizlik örneklerini göstermiştir. Bu sayede toplantıda ifade edilecek ortak dilin bir temeli atılmış olup tüm katılımcılar barış olgusunu, şiddetsizlik zemininde aktif bir şekilde tartışmıştır. Tartışmalar 4 ana başlık çevresinde anlamlı bir bütün olacak şekilde yönetilmiştir: "Mevcut Durum ve Kadınlar Barıştan Ne Anlıyor?", "Barış ve Barışmak Mümkün mü?", "Barışın İnşası için Neler Yapılmalı?", "Barışın İnşası İçin Nasıl Örgütlenebiliriz?".

Bu toplantı raporu da, bağlamdan kopmamak adına, toplantı ana başlıkları temel alınarak yazılmıştır.

- Yeryüzü Anneleri
- Başkent Kadın Platformu
- Engelli Kadın Derneği
- Kadın Dayanışma Vakfı
- CEİD
- Türk Kadınlar Birliği
- Yaşam İçin Ses Ver
- KaosGL
- Sivil Düşün AB Programı

NASIL BARIŞACAĞIZ?

DEMİR
LEBLEBİ

SivilDüşün
AB Programı

MEVCUT DURUM VE KADINLAR BARIŞTAN NE ANLIYOR?

Toplantının bu oturumu adil barış kavramı bağlamından farklı eyleyenlerin katıldığı eylemlilik çeşitleri ekseninde tartışmalar ile başlamıştır. Pozitif Barış olgusunun tüm topluma yaygınlaştırılması konusunda aidiyet, tüm tarafları kendi içine kapanması gibi engeller katılımcılar tarafından sıklıkla ifade edilmiştir. Tek tek bireylerin içinde bulundukları aidiyetlerin ve bu bağlamda büründükleri rollerin barışa olan bakışı ve bu olguyu sahiplenme durumunu etkilemektedir. Söz konusu barış olduğunda taraf olmadan, herkese eşit mesafede yer almak gerekmektedir. Ancak bu mesafe kurulurken de cinsiyetçi olmayan ortak bir dil yaratmak son derece önemlidir. “Analar ağlamasın” söylemi yerine “çocuklarımız ölmesin” söylemini kullanmak gibi.

Barış konuşulurken evrensel olunması ve herkes için barış istemek gerekmektedir. Türkiye ve dünyadaki mevcut durum herkesi taraf olmaya itmektir. Bunun kaçınılmaz sonucu ise kutuplaşmadır. Yakın zamanda Türkiye’de ve dünyada barışın önünde engel olan taraf olma meselesi nedeniyle birçok somut olay yaşanmıştır. Ancak burada temel mesele, geçmişteki örnekleri hatırlayarak barış için zemin hazırlamaktır.

Açılım sürecinin siyasi iktidarın tekelinde idare edilmesi ve sivil toplumun konuya sözde dahil edilmesi, durumu sahteleştirilmiş ve barış olgusunun temel kavramları olan adalet ve eşitlikten uzaklaştırmıştır. Bu noktada, özellikle adalet ve eşitlik kavramları ekseninde, kadın örgütlerinin her alanda aktif rol alması gerekmektedir. Hem toplumsal düzlemde hem de siyasette maruz kalınan haksızlıklar barış olgusuna güveni sarmakta ve bu konuda umutsuzluk yaratmaktadır.

Kendimizi daha iyi hissetmek için gittikçe küçüldük. O dünyaya hap-solduk. Adalet duygusunun temelden sarsılmış olması, barış konuş-maya giderken bile biraz hayalî geliyor. O kadar sarsılmış bir adalet duygusu var ki, hiçbir şey ayakta değilmiş gibi.

BARIŞMAK MÜMKÜN MÜ?

Toplumda çatışma halinde olan tarafların barışması hususunda orta bir barış dili son derece önemlidir. Barış için Kadın Girişimi, özellikle Kürt ve Türk kadınları arasında barışın inşası konusunda çok çalışma yapmıştır. Ancak ayrımcılık, medyanın tarafsız ve şeffaf yayıncılık yapmaması, ulusal bir lobicilik yapılamaması ve hareketin topluma yayılamaması sebebiyle istenilen sonuçlara ulaşılamamıştır. Bu girişimde bile kadınlar, barışması koşullara bağlamış-lardır. Burada temel mesele şartsız barışı sağlamaktır. Barış için Kadın Girişimi yalnızca Kürt kadın hareketine özgü bir yapılanma olarak algılanmıştır. Bu noktada kadınların kendisini eleştirmesi gerekmektedir. Bu hareketin Anadolu’daki kadınları örgütleyememesinin temel sebebi ortak bir barış dili ortaya koyamamasından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda toplumdaki yaygın etiketleme davranışının da bu konuda etili olduğu söylenebilir.

Barış konusunda, 10 Ekim Ankara Gar Eylemindeki veya Gezi hareketindeki gibi, farklı ka-dınların bir araya gelerek heterojenliği sağlaması gerekmektedir. Ancak, barış konusunda

Kürt kadınlarının baştan beri süregelen emek ve girişimlerin de hakkı teslim edilmelidir. Şu anda Amerika'daki Trump karşıtı harekette, "ötekiler-the others" algısını kırmış ve toplumun tabanında bir dayanışma doğurmuştur.

Özellikle şu anda içinde bulunulan siyasi iktidar kaynaklı baskıyı da unutmadan, barış konusunda hiyerarşik ilişkiler kenarda tutmamak gerekmektedir. Bu noktada, herkes ile barışı mümkün kılabilmek için affetmek veya birilerini ikna etmek bu hiyerarşiyi inşa etmektedir. Pozitif barış olgusunu ve koşulsuz barışma üzerine ortak bir dil inşa etmek ve bunu sabırla anlatmak gerekmektedir. Bu dil inanç, etnisite, cinsel yönelim, dünya görüşü, sosyo-ekonomik ve sosyo kültürel ayırım yapmaksızın herkese ulaşabilmelidir. Yani toplum içinde kutuplaşan tarafları birbirine, barış olgusu ekseninde yaklaştırmalıdır. Bu ortak dili sağlayacak sivil toplum örgütlerinin siyasi iktidara çok yakın olmaması gerekmektedir. Ancak barış olgusunu tartışırken, Türkiye realitesinden uzaklaşmak da doğru değildir. Zira, şu anda içinde bulunulan siyasal konjonktür rasyonel yasal bir otoriteden söz etmeyi gerektirmektedir.

Toplumsal adalet için 2 önemli koşulu yerine getirmek gerekmektedir: tüm refahın adil bir şekilde bölüştürülmesi ve tanınmayan kimliklerin yeniden tanınması.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NELER YAPILMALI?

Aklımızla beraber, barış diyebilmek ve bunun mümkün olduğunu söylemeyi bırakmamak gerekiyor. Büyük hedefler olamayabilir ama rahatsızlıkları dile getirebiliriz. Tarihe not düşecek, zemin hazırlayabilecek, o alçakgönüllülükle ama o politik netlikte olmak gerekiyor

Toplantının bu kısmı bir atölye çalışması ile başlamıştır ve b çalışma yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Panoya asılan 3 farklı renkteki karton üzerine belirlenen konu başlıkları ile ilgili katılımcılardan katkı istenmiştir. Aşağıda bu başlıklar ve katılımcılardan gelen katkılar yer almaktadır:

SOSYAL MEDYADA BARIŞ KONUSUNDA YAPILANLAR:

- Sosyal medya mecraları, günümüzde kadın bedeni üzerinden, kadınların uğradığı ayrımcılık ve tacizlerden, vb olaylardan çıkan tartışmaların geniş yer bulduğu ve sık sık çatışmaların yaşandığı platformlardır. Bunların gündemi en çok meşgul eden başlığı da "neyin taciz olup olmadığı".

Barışı hayatımıza entegre etmek ve hayatımızdaki etkilerini görmekten bahsettiğimiz bir ortama sosyal medyada kadın bedeni ve yaşamı üzerinden yaşanan tartışmaların, hatta linçin, "barış ve kadın dendiğinde akla ilk gelen konu olduğunu düşünüyorum. Kimseyle yüz yüze gelmek zorunda olmayan insanlar, bu konularda yorum yaparken belki de toplum içinde rahatlıkla dile getiremediği en ilkel düşüncelerini rahatça savunabiliyorlar ve bu da bence sosyal medyanın ciddiye alınıp alınmaması gerektiği noktasında bir ışık tutuyor. Çoğu insan, orada sahte kimlikler yaratıldığını düşünse de, bence tam tersi, herkes orada kendi benliğini yaşıyor.

Eşitiz; kadınların barış mücadelesinden dünya deneyimleri kitabı,
Barış için akademisyenler, Beyaz Tülbent Eylemi, Benim Adıma Savaşma.
Barış için Kadın Girişiminin sosyal medya kampanyaları.
Cumartesi Annelerinin sosyal medya çalışmaları
Vicdani Ret Hareketinin sosyal medya aktivizmi.
Yaşam İçin Ses Ver videoları (şarkı, şiir, kısa mesajlar).
Ortak kadın metinlerinin yaygınlaştırılması.
Dayanışma çağrılarının yaygınlaştırılması.
Kadın yönelik şiddet ile savaşın, barışın bağının anlatılması.
Barış Gazeteciliği Projesi kapsamında “Barışa Ses Ver” mesajıyla sosyal medya kampanyası.

SOSYAL MEDYADA YAPILMASI GEREKENLER/ ÖNERİLER:

#KadınlarBarışIstiyor
#BarışHepbirlikteMümkün
#kadınlarbarıştaısrarcı
#nasılbarışsacağız
#bencebarış
Planlanan eylem üstünden dil ortaklığı yaratılarak kolay, anlaşılır, vurucu cümlelerle sürekli paylaşımlarda bulunulabilir.
Söylemleri ortaklaştıracak bir formül üretelim.
Görselleri zenginleştirelim.
Bıkmamalıyız, anlatmalıyız, şaka yapmalıyız.
Ateşkes: (Barış) zamanında öldürülen kadınlar, LGBTİ bireyler hatırlatılarak kalıcı barışın zeminini için çalışmak.
Kampana profilini hem sadeleştirmek hem de bilinir isimlerle saygınlık kazandırmak.
Bireylerin katılabileceği bir zemin olduğunu göstermek.
Daha fazla kadın, LGBTİ ve barış temaları görsel üretimi, paylaşılması.
“Savaş neden en çok kadınları etkiler”i anlatacak hashtagler haftalık yapılabilir.
Nasıl bir barış istendiğine ilişkin hashtagler her hafta paylaşılabilir.
Gençleri yakalayabilmek, biraz kara mizah içeren bir dilin kullanılması olabilir.
Paylaşımları erişilebilir olup olmadığı konusuna özen gösterilebilir.
Çokdillilik meselesine dikkat etmek.
“Barıştan ne anlıyoruz?” sorusunun yaygınlaştırılması.
Şiddetiz eylemleri örgütlemek için çağrılar
Kadınlar olmadan barış olmaz sloganı.
Bütün kadınları bir araya toplayacak kavramlar üzerinden gidilecek bir kampanya.
İktidarı cevap vermeye zorlayacak sorularla kitlemek.
Şiddetsiz eylemler ile kadınları barış için aktivizme çağırma duyuruları.
Bu grup gündemi barış açısından takip eder, çeşitli konuları gündeme çekerek tweetler veya capsler hazırlar veya mevcut çalışmalardan bizi haberdar ederse iyi olur.
“Savaş neyi büyütür?” konusunda kısa mesajlar yayınlamak (milliyetçilik, ırkçılık, cinsiyetçilik, homofobi, transfobi, çevre katliamı, küresel ölçekte İslam fobi).

Panolarda yer alan sosyal medyada bugüne kadar barış için yapılan kampanyaların birçoğunun hatırlanmamakta olup bu noktada bu kampanyaların kalıcılığı sorgulanmaktadır. Bu bağlamda Türkiye gündeminin devamlı yeni krizlerle değişmekte olduğu ve yine buna bağlı olarak ciddi bir bilgi kirliliği olduğu göz önüne alınması gerekmektedir. Sosyal medya üzerinden yapılan kampanyaların yaygınlaşması, içeriğinde LGBTİ ve kadınların da yer alacağı

karikatür gibi mizahi araçlarla mümkün olabilecektir.

Şu anda Türkiye gündeminin ana konusu başkanlık ve yeni anayasadır. Sosyal medyada başkanlık tartışmaları içerisinde barış olgusuna da yer açmak hem bireylere daha çok dokunacak hem de sözü dilen barış olgusu şekillenecektir. Ancak, inşa edilmeye çalışılan barış kültürünü siyasi gündem ile sınırlı tutmamak; odağında pozitif barış olacak şekilde, sivil toplumu ilgilendiren her yeni gündemde (HES'ler, ağaç tahribatları vb) barış kültürü ele alınmalıdır. Bu şekilde kamuoyu gündeminde pozitif barış ve bunun inşası somutlaşacaktır. Ancak burada özgürlük kampanyası mı, çevre kampanyası mı, barış kampanyası mı yapıldığının ayırt edilmesi de önemlidir. Yapılan kampanyada üretilecek olan ortak dil ile kampanya, toplumun tüm kesimlerine mal olacak ve bu sayede de benimsenecektir.

Yine yürütülerek olan bu kampanyalarda yeni bir kutuplaştırma yaratmamaya özen göstermek gerekmektedir. Zira bunun örneği, "Seni Başkan Yaptırmayacağız" kampanyasında yaşanmış ve karşı refleks ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, başkalarının barış konusun da yaptığı kampanyalar ile ilgili bir ön araştırma yapıp ona göre bir çalışma yapılabilir. Kitle iletişim araçları ile bu kampanyaları güçlendirmek ve bu alanda yer almak önem teşkil etmektedir.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NASIL ÖRGÜTLENEBİLİRİZ?

Ölene küfür eden, bebeklere tecavüz edilen ve bunun infial yaratmadığı, ayrımcılığın, haksızlığın ve canımız acıtan bir sürü şeyin olduğu yerdeyiz ve üstelik bunlara ses çıkartmayan çoğunluk var. Bunu dert etmeyenlere bu derdi anlatmak. İnsan olmayı sıfırdan ele alan, ezilenlerin birbirinin dostu olduğunu anlatabileceğimiz buluşmalar yapmamız gerekiyor.

Öncelikle, terörize edilen barış olgusuna hak ettiği itibarı yeniden sağlamak gerekmektedir. Barış kültürünün inşası, merkezinde kadınların olacağı ve tüm topluma yaygınlaştırılmış bir örgütlülük ile mümkün olacaktır. Bu örgütlülüğün sağlanabilmesi konusunda şu anda Amerika'daki barışın vurgulandığı kadın dayanışması pratikleri incelenebilir. Orda kullanılan görsellerden esinlenilebilir. Ancak bunu yaparken olumsuzluklardan uzak durularak, pozitif festivaller, sokak tiyatrosu veya şiddetsiz eylemler ile yol almak gerekmektedir.

Küçük gruplar halinde bir araya gelinerek hâlihazırda itiraz edilenlerin ortadan kalktıktan sonrasında nasıl bir dünya hayal edildiğinin de ele alınması gerekmektedir.

Barış için çalışan tüm örgütlerin ve tek tek barış aktivistlerinin bir araya geleceği aktivite organize etmekte örgütlülüğün sağlanması konusunda izlenebilecek bir başka yoldur.

Barış şarkıları, şiirleri, türküleri ve ezilenlerin tiyatrosu tarzında aktiviteler gerçekleştirilebilir.

Yasal zeminde çalışmayan bir yönetim var. Bunun içinde mücadele sürdürülmeye çalışıyor. Bu yasa tanımaz iktidar hepimizi esir alacak. Odağımızı biraz oraya çevirmemiz lazım. Bu yüzden işimiz çok zor.

“Its not your bussines” kampanyası barış konusuna uyarlanabilir.

Bütün kadınların temsil edileceği “Barıştan Ne Anlıyorum?” videoları çevresinde doğal bir örgütlenmeye gidilebilir.

Küçük gruplar halinde bir araya gelinerek aktivistler ve örgütler kendi aralarında koordine olarak tüm yerele yayılacak bir platform kurabilir. Ancak tüm örgüt veya bireysel aktivistlerin bir platform çatısı altında bir araya gelmesi önündeki riskler de çok iyi analiz edilmelidir. Zira, ortak bir platform çatısı altında toplanan örgütler bir süre sonra sosyal kaytarmaya yönelebilmektedir. Bu da, platformun ya işlevsiz hale gelmesine ya da tek bir örgüt ile işleyen bir platforma dönüşmesine sebep olabilmektedir. Barış kültürünün inşası konusunda yapılacak olan örgütlenmelerde iş organizasyonun ve bunun takibinin iyi yapılması gerekmektedir.

Barış kültürünün inşası üzerine olan veriler toplanmalı ve bugüne kadar yapılan kampanyalar ve aktiviteler derlenmelidir.

Barış bir yaşam biçimidir. Eşitlik değil, adalet dendiği anda barışı sağlayamazsınız. Size ait olan bir nesneye adil davranırsınız. Adaletin içinde eşitlik yoktur. Eşitliğin içinde adalet olur.

İZMİR

(18.03.2017)

Demir Leblebi'nin organizasyonunda gerçekleşen ve Türkiye'de Barış Kültürü'nün inşa edilmesini temel alan toplantıların ikincisi 18 Mart 2017 tarihinde İzmir Armis Otel'de Kadın Yazarlar Derneği, Foça Barış Kadınları, İzmir Kadın Dayanışma Derneği, İzmir Genç LGBTİ Derneği, Le-GeBiT, NDI, Amargi, Sevgi ve Dayanışma Kadın Platformu, Konak Kent Konseyi Kadın Meclisi, Kadın Adayları Destekleme Derneği, Kadınların Gücü Kültür Eğitim ve Dayanışma Derneği, Yardım Sevenler Derneği ve Narlıdere Alevi Bektaşî Kültürü Tanıma Derneği katılımı ile gerçekleşmiştir.

Toplantı açılışında Demir Leblebi Kadın Derneği pozitif barış ve pozitif barış konusunda dünya kadınlarının hayata geçirdiği sivil itaatsizlik örneklerini göstermiştir. Bu sayede toplantıda ifade edilecek ortak dilin bir temeli atılmış olup tüm katılımcılar barış olgusunu, şiddetsizlik zemininde aktif bir şekilde tartışmıştır.

Barış dediğimde somut olarak eve geç geldiğimde annemin beni merak etmemesi gerektiği geliyor aklıma. Benim için endişelenmeyi bıraktığında barış gelmiştir. İnsan özgürleşmeye başlayınca barışmaya başlayacak.

MEVCUT DURUM VE KADINLAR BARIŞTAN NE ANLIYOR?

Toplantının bu oturumu “mevcut durum” ve kadınların barıştan ne anladığı somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Öncelikle barış olgusu üzerine düşünmek ve tartışmak ihtiyacının sebepleri üzerinde durulmuştur.

Bu bağlamda yalnızca makro boyuttaki çatışmalar değil, küçük gruplar ve topluluklar arasındaki ayrımcılığın da farkında olmak gerekmektedir. Barış olgusu üzerine kadınların yaptıkları çalışmalar da dahil çeşitli damgalar kullanılarak kadınların birbirini ötelediği ve/veya ötekileştirdiği gündelik yaşam pratiklerinde karşılaşılmaktadır. Ötekileştirmeyi mümkün kılan veya ortadan kaldıracak temel araç ise “dil”dir. Ötekileştirmeyen ortak bir barış dili oluşturmak ve bu dili gündelik hayatta pratiğe dökmek son derece önemlidir.

Bu ekseninde, özelde bireyler arası genelde de topluluklar arası iletişiminin önemini göz ardı etmemek gerekmektedir. Zira birbirini anlamak barışın temel koşuludur. Anlamak ve empati geliştirmek için ise farklı düşünen bireylerin birbirine temas etmesi ve iletişime geçmesi gerekmektedir. Birbirine temas ve empatinin ilk koşulu ise bireylerin karşılıklı olarak birbirlerinin varlığını kabul etmesidir. Bu aynı zamanda medyanın propagandaları, sansürleri ve bu sebeple oluşan bilgi kirliliğinin önüne geçilmesini de sağlayacaktır.

Ayrımcı söylemler yüzünden kimliklerimizi saklama gereği duyuyoruz. Kürt, lezbiyen vs olduğumu bilmesinler. Ototansür yapmak zorunda kalıyorum. Bu soğuk savaş halinden rahatsızım. Sıcak savaşa söz söylemeye hakkım yok. Ben orda ne olduğunu bilmiyorum. Bilgi kirliliği var. O bölgeden gelen arkadaşlar konuştuğu zaman bilmediğim için sadece dinliyorum. Anti militarist eylemler yapılamaz mı sorguladığımda “sen de İzmirlisin, bilmiyorsun” diyorlar. Ben o baskıyı yaşamadım, bilmiyorum. Orda yapılan haksızlık bana yapılsa ne tepki vereceğimi de bilmiyorum. Kimliğe dönük ayrımcılık savaş kültürünün ürünüdür.

Bunun yanı sıra barıştan bahsedebilmenin bir başka koşulu güvenli bir ortamın/toplumun sağlanabilmesinden geçmektedir. Bireylerin hem kendisi hem de değer verdiği ötekiler için, fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik zarar görmeyeceği bir ortamın varlığı barış olgusunun somutlaşmasını sağlayacaktır. Bu noktada, yalnızca etnisiteler, topluluklar, örgütler, bireyler ve hatta türler arasında dikotomilerden uzak durmak gerekmektedir. Zira bu dikotomiler kimlikler arasındaki çatışmayı besleyebilmektedir. Kimlik sorunsalı çerçevesinde bireylerin üst kimliklerini bir kenara bırakıp sivil düşünmeye başlamaları ile barışın gündelik yaşam pratiği ile iç içe geçmesinin önü açılabilir.

BARIŞ VE BARIŞMAK MÜMKÜN MÜ?

Farklılıkların varlığının reddi bugüne kadar çatışmaya, şiddete ve /veya istismara sebep olmuşken, bu farklılıkları zenginlik olarak görüp kabul etmek barışın kültürünün inşasını ve sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

Barış olgusuna hak temelli yaklaşmak gerekmektedir. Bireyler ve gruplar arasındaki benzerlikleri ortaya çıkartıp bir ortak paydada buluşarak ortak bir dilin tesisi sağlanmasına ihtiyaç vardır. Ancak bunu yaparken de geçmişten olumsuz anlamlar yüklenmiş veya negatif algıya sebep olacak sözcüklerin yerine yeni ifade kalıplarının yerleştirilmesi önem arz etmektedir.

Eril toplumsal düzen içindeki ayrıştırma, ötekileştirme ve şiddet en çok kadınlara yansımaktadır. Bu sebeple oluşturulacak “barış masası”nda mutlaka kadınların da olması gerekmektedir. Tam da bu nokta da devletin izlediği ayrıştırıcı politikaya karşı kadınların ve kadın örgütlerinin kendi aralarında işbirliği içinde olması şarttır. Bu işbirliğinin sağlanması için de beklentilerle hareket etmeden olanla tanış olmak ve kucaklaşmak; aynı zamanda geçmişteki hataları görmek ve tekrar etmeden ilerlemek süreci kolaylaştıracaktır.

Türkiye’de Kürtler ile devletin masaya yatırdığı barış süreci toplumun tabanına inmediği için kalıcı bir barış sağlanamamıştır. Aynı zamanda, toplumun farklı kesimleri bu süreci aynı şekilde hatırlamamaktadır. Yaşanan somut olayların, taraflarca farklı hatırlanmasının sebebi; barış konusunda düşünen, eyleme geçen kişilerin sürece aktif bir şekilde dahil olmamasından ve bu edilgenlik sebebiyle aktarılanlarla yetinilmesi gösterilebilir.

Barışabilmek için barışın inşası üzerinde aktif rol alan ve bu olgu üzerine çalışan birey ve örgütlerin birbirini ötelemeden, birlikte çalışması gerekmektedir. Ancak bu sayede barış düşüncesi ve eylemi, top yekûn tüm topluma yayılabilecektir. Unutmamak gerekir ki, en alttan en üstte toplumun tüm kesimlerine barışın çok iyi bir şekilde anlatılması ve bu olgunun sahiplenilmesinin sağlanması son derece önemlidir. Bu da mekânsal ayrılıkları en aza indirgenerek sağlanabilir. Zira ancak bu şekilde bireyler üst kimliklerinden birazcık da olsa sıyrılabilir ve kurulacak yeni ortaklıkların ve işbirliklerinin önü açılabilir.

Savaşın tekrar başlamasının bana öğrettiği şey, hiçbir şey kendiliğinden ilerlemiyor. Taşın altına daha fazla elimi sokmalıyım. Eksik nedir meselesi, barışmak mümkün mü sorusuyla çok bağlantılı. Kimliklerimizin aynı zamanda bizi farklılaştıran şeyler ve bizim için değerli. Sanki bir başkasının hakkını teslim etmek bir başkasına kaygı olarak görünüyor. Kürdü haklarıyla tanımak Türk olarak bir kaygı gibi duruyor. Kazanç nasıl diğer taraf için kayıp olarak görülmediği ortamı nasıl sağlayacağız?

Konu barış olduğunda sürecin zor olduğunu ve üzerinde çalışılması gerektiği akıllardan çıkarılmaması gerekmektedir. Bu bağlamda, toplumsal araçları öğrenmek ve ihtiyaç varsa zamanla dönüştürmek önem arz etmektedir.

Türk Kürt meselesi özelinde barışma, genel olarak ülkenin bölünmesi olarak algılanmakta ve/veya bu şekilde anlatılmaktadır. Hâlihazırdaki durumda dahi, bölgenin güvenliği gerekçe gösterilerek mesleki ziyaretler devlet tarafından engellenmektedir. Henüz bölünmemiş bir durumda iken bile en basit meslek ziyaretlerin gerçekleştirilemediği bir noktada bölünme kaygısının bu kadar üst seviyede yaşanması da milliyetçi ve militarist söylemlerin toplumun bazı kesimlerine ne derece nüfus ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda ulus devlet kavramının ve bu kavramın gündelik pratiklerde neler getirip neler götürdüğü üzerine çok iyi kafa yorulması gerekmektedir.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NELER YAPILMALI?

Barışın inşası için tarafların beklentilerinin net bir şekilde tarif edilmesi gerekmektedir. Ancak bunu yaparken çatışmadan uzak, ayrıştırıcı olmayan ve yapıcı bir dil inşa etmeye ihtiyaç vardır.

Bu ekseninde, kutsal olarak atfedilen tüm öğretilerin (millet, bayrak, vatan vb) sorgulanması ve atfedilen bu kutsallığın bireylerin yaşamlarını sürdürme konusunda bile önüne çıkarttığı engellerin ve zorlukların sorgulanmasına ihtiyaç vardır. Yani bu kutsallığın bir çeşit çatışmaya veya şiddete sebep olmadığından emin olmak gerekmektedir. Yine aynı şekilde bu kutsallık çerçevesinde hissedilen aidiyet ve buna bağlı inşa edilen kimliklerin insan yaşamına mal olduğunun da her zaman zihinlerde tutulması elzemdir. Özelde toplumsal barış, genelde de evrensel barışın tesisi için dilin yanı sıra insan yaşamının sayılardan ibaret gösteren ve her kaynakta farklı yer alan bilgi kirliliğinden kurtulmak gerekmektedir.

Çatışmaların çözülmesinde Thomas Gordon'un 3 önerisine bakmakta fayda vardır. Bunlardan ilki ben diliyle konuşmak. İkincisi, bireylerin birbirini aktif dinlemesi ve üçüncüsü çatışma unsurlarını parçalara bölerek çözümlemeye çalışmaktır. Yani çatışmalar, genel değerler veya öğretiler altında kümелendiğinde çözülmesi daha zor hale gelmektedir.

Kürt-Türk çatışmasının ortadan kaldırılabilmesi için ise, öncelikle bu çatışmanın varlığını kabul etmek gerekmektedir. Yani; gündem oluşturmak, değerlerin korumak, yeni bir dil yaratmak, kültürel değerleri aynı masada devam ettirmek ve kültürel farklılıkları korumak için öncelikle her iki tarafın da bu savaşın adını koyması ihtiyaç vardır.

İkinci olarak, savaşı bitirmek için hangi yolların izlenmesi gerektiği üzerine konuşulması gerekiyor. Ancak, taraflar siyasi iktidarın dayatması ile masaya oturmamalı veya bu süre. Siyasi iktidarın tam denetiminde olmamalıdır. Ve son olarak militarizme karşı çıkmak gerekmektedir. Silah için yatırılan bütçe barışın inşasına kanalize edilmelidir.

Barışın tesisi için birçok kanala girmek gerekmektedir. Medya da barış gazeteciliği dilini oluşturmak çok önemlidir. Ama aynı zamanda kadınlarla barışın inşasını konuşmak da elzemdir. Yani toplumu etkileyen tüm kanallarla aktif şekilde iletişimde olmak, tanış olmak ve bu sayede barış kültürünün inşası için birlikte çalışmak gerekmektedir.

Özetle; çatışmaya ve şiddete çağırmayan herkesle iletişim halinde olmaya ihtiyaç vardır. Bireylerin kendi çevresinde barış lehine başlatacakları zihinsel dönüşümün daha sonra toplumsal bir dönüşüme evrilebileceği akıllardan çıkmamalıdır.

Bu, hem bireysel hem de toplumsal bir süreç. Bireysel araçlar: insanın kendini anlamaya çalışması, karşısındaki anlamaya çalışması, tanımaya ilişkin zeminlerin oluşturulması lazım. Bu zeminleri ne kadar çok arttırsak o kadar çok kişi tanıyoruz. Daha toplumsal araçları öğrenmemiz lazım. Barış mümkün ama çok zor. Barışın sonuçlarını görmediğimiz zaman çekilmemek lazım. Uzuvarımı gövdemin içine çekmek istiyorum, kaplumbağa gibi. Bu, sürekli ve zorlu bir süreç, yılmamak inat etmek, mücadele etmek gerekiyor. Kendimizden başlayarak farklılıkları anlamaktır barış.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NASIL ÖRGÜTLENEBİLİRİZ?

Barışın inşası üzerine yapılan toplantılara katılamayan kadın örgütleri ile iletişime geçmek gerekmektedir. Her il, bu toplantıları devam ettirmelidir. Bu toplantılar haricinde barış kültürünün toplumun tabanına yayılması için mahalle çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç vardır.

Herkes, kendi ait olduğu mahallede somut çalışmalar yapması mekânsal ayrışmanın da önüne geçecektir. Mahalle çalışmalarında hemşehrlik dernekleri, Alevi Bektaşî dernekleri gibi kültürel dernekler, kent konseylerinin kadın meclisleri ve siyasi parti altında örgütlenmiş kadınlardan destek alınmalıdır.

Alternatif bir yol olarak Gezi olayları sırasında küçük grupların oluşturduğu forumlar gibi yapılar oluşturularak barış kültürü inşası ve sürdürülebilir olması üzerinden tartışmalar yapılması faydalı olacaktır. Bu forumlar ve toplantılar bir kampanya çatısı altında örgütlü bir şekilde ilerlemesi de önem arz etmektedir.

Çalışmaların yürütüleceği mahalle/bölgede yaşayanlardan gelen geri dönütler ile çalışmaların bir yol haritasını çıkartmak, hem sürdürülebilirliğin hem de verimliliğin artmasını sağlayacaktır. Ancak bu çalışmalarda alana hakim, meslek elemanlarının üstten olmayan sade bir dil ve tutumla, “o mahalleden biri olarak” mahalleli ile iletişime geçmesi kimsenin duygusal zarar görmemesini olanaklı kılacaktır.

Kadın örgütlerinin kendi aralarındaki ötekileştirmeye son vermesi gerekmektedir. Ölüm ve öldürmeye atfedilen kutsallığın ortadan kaldırılması barış kültürünün inşasının ilk adımı olabilir. Savaşın, ekonomiye ve doğaya verdiği zarar, silaha harcanan paralar ile neler yapılabileceğinin somutlaştırılması gerekmektedir.

Kutsal olanın tanımlanması gerekmiyor mu burada? Bayrak kutsaldır, birileri ölüyor bunun için. Gerçekten her şey, materyal olanlar insan yaşamından da mı değerli? Neden sınırsız olmayı hayal edemiyoruz. Galtung “kendi potansiyelinizi gerçekleştirmiyorsanız şiddet vardır” der. Birisi gelse “sen artık Türkçe konuşmayacaksan” dese nasıl hissederiz? Ben bu gün mutlu değilsem, kendimi sınırlanmış hissediyorsam bu büyük bir problem. O yüzden kutsal nedir diye dönüp bakmak gerekir?

SİVAS

(21.05.2017)

Demir Leblebi'nin organizasyonunda gerçekleşen ve Türkiye'de Barış Kültürü'nün inşa edilmesini temel alan toplantıların üçüncüsü 20 Mayıs 2017 tarihinde Hilton Garden Inn Sivas Otel'de gerçekleşmiştir. Toplantıya Kanserle Yaşam ve Dayanışma Derneği, Üretici ve Girişimci Kadınlar Derneği, Kimsesiz Çocukları Koruma Derneği, Cem Vakfı, Sivas Eğitim Kültür Vakfı, Cumhuriyet Kadınları Derneği, Hacı Bektaş Veli Derneği, Kangal Köyler Kalkındırma Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Sivas 58 Kadın Girişimciler Derneği, Çiftçi Kadınlar Derneği ve Sivas Etkin Anadolu Kadınları Derneği katılmıştır.

Toplantı açılışında Demir Leblebi Kadın Derneği pozitif barış ve pozitif barış konusunda dünya kadınlarının hayata geçirdiği sivil itaatsizlik örneklerini göstermiştir. Bu sayede toplantıda ifade edilecek ortak dilin bir temeli atılmış olup tüm katılımcılar barış olgusunu, şiddetsizlik zemininde aktif bir şekilde tartışmıştır.

MEVCUT DURUM VE KADINLAR BARIŞTAN NE ANLIYOR?

Türkiye ve dünyada mevcut durum barıştan son derece uzaktır ve bir çatışma ortamını hatırlatmaktadır. Topluluklar ve toplumsal tabakalar birbirinden uzaklaşmış ve kutuplaşmıştır. Bu mevcut durumun sorumlusu halk değil, bizzat siyaset ve ekonomi kurumlarıdır. Yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada savaştan beslenen bir ekonomi düzeni vardır. Silah ve petrol satışları üzerinden elde edilen büyük gelirler sebebiyle bu çatışma ortamı beslenmekte ve hatta isteyerek savaşlar çıkarılmaktadır.

Siyaset içindeki kutuplaştırıcı ve çatışmacı dil, gündelik hayata da yansımaktadır. Makro düzeyde durum bu iken ülkeler seviyesinde savaşın sebebi çok farklı değildir. Her insanın onurlu bir işi yapmak hakkı vardır. Ancak ülkemize bakılacak olunursa, halk ürettiğini satamamakta ve geçim savaşı vermektedir. Bu yüzden, insanlar zamanla devlete ve birbirlerine karşı hırçınlaşmaktadır. Toplumun tabanında birlikte yaşamaya çok müsaittir. Ancak ülkeyi ve dünyayı

yöneten “güç”lerin kutuplaştırıcı, çatışmacı ve şiddeti besleyici söylemlerden ve eylemlerden vazgeçmesi gerekmektedir.

Ekonomi ve siyaset dışında annelik de barış konusunda önemli bir olgudur. Çocuk eğitiminden sorumlu kişilerin çocuklarına çatışmasızlığı öğretmesi gerekmektedir. Zira savaş, sonradan öğrenilen bir edimdir. Hem okulda hem de evde verilen eğitimin barış kültürü üzerine inşa olması gerekmektedir. Fikirleri dönüştürerek ve ön yargılardan kurtulmak ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Barış, başkasına gelen zararı hissedebilmektir. Yani empati yapabilmektir.

Barış, çocukların aç yatmadığı ve herkesin eşit şekilde toplumsal ve ekonomik kaynaklara ulaşmasıdır.

Barış, önyargılardan uzaklaşmaktır.

Barış, hoşgörü ile bakmak, kötülüğe iyilik ile gitmektir. Herkesi olduğu gibi kabul etmektir.

Barış; çocukların ve kadınların istismara uğramaması, inşaların ölmemesi ve sokakta korkmadan, rahat gezebilmektir.

Barış, tarafların birbirine saygı göstermesidir.

***Bana değmeyen yılan bin yaşamasın. Komşuma değen bana da değsin.
O zaman barış olur.***

BARIŞ VE BARIŞMAK MÜMKÜN MÜ?

Barışın tesisi ve barışmanın mümkün olabilmesi öncelikle bunun koşulları üzerine düşünerek gerçekleştirilebilir. Ülke düzeyinde kalıcı bir barış ancak tüm bölgeler eşit derecede yatırım ile sağlanabilir. Yani doğudaki ve batıdaki vatandaşların sosyal ve ekonomik kaynaklara eşit ve adil erişimi olması gerekmektedir. Şayet, bu gerçekleştirilmezse devlete yönelik isyanlar artar. Bunun en yakın örneği son dönemde Güneydoğu ve Doğu’da yaşanmıştır.

Sabah kalktığımda anneler ağlamıyorsa, çocuklar aç yatmıyorsa o zaman ülkemde savaş bitmiştir diye düşünürüm.

Bunun yanı sıra kitle iletişim araçlarının doğru ve yansız haber iletmesi de önemlidir. Ülkenin batısında yaşayanlar Doğu’yu tanımamakta ve yansıtılan haberler sebebiyle doğuya gitmekten bile korkmaktadır. Aynı zamanda devletin, farklı inanç ve mezheplerdeki vatandaşlara da eşit hizmet vermesi gerekmektedir. Bu noktada dış devletlerin de rolünü görmekte fayda vardır. Zira çatışmadan ve savaştan beslenen bir ekonomi bu noktada son derece önemlidir.

Toplumsal genelde bir tutsaklık ve fişlenme korkusu hakimdir. Halk eğer, tabanda örgütlenerek güçlü bir sivil toplum kurarsa özgürleşebilir. Özgürlük olmadan barışın tesisi mümkün değildir. Farklılıkların zenginlik olduğu kabul edilince barış sağlanabilir. Bunlar da, başta çocuklar olmak üzere herkese eğitim ile aşılanmalıdır. Yine ayrımcılık yapmanın ve hatta ayrımcı söylemlerin suç sayılması gerekmektedir. Tek vatan, tek millet şartı temelinde barışı sağlamak

mümkündür.

TV'yi açtığımda şehit haberi almazsam, çatışma olmazsa, çocuklara tecavüz edilmezse, hırsızlık olmazsa, kadına şiddet, sarkıntılık olmazsa, elimizi kolumuz sallayarak gezdiğimizizde barış gelmiş demektir

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NELER YAPILMALI?

Ülkenin her yerinde kutuplaştırma ve ötekileştirme yaygınlaşmaktadır. Hakim olan iktidardan barışı talep etmek gerekmektedir. Bu bağlamda çeşitli kampanyalar ve eylemler hayata geçirilebilir. Türkiye’de, hükümetin nüfusu arttırma politikasına karşı bir kampanya yürütülebilir. Kadınların, örgütlenerek çocuk doğurmayı reddetmesi bu noktada etkili olabilir.

Barışın inşası noktasında, tarafların birbirine acısına ve sevincine samimi bir şekilde ortak olması ve sahiplenmesi önem arz etmektedir. Bu da öncelikle tanış olmayı, sonrasında da birlik olmayı gerektirir. Bu duygudaşlık, Madımak Oteli saldırısından önce kaybolmuştur. Sivas özelinde, aleviler ötekileştirilmiştir. Bunun yeniden inşası ise ancak kişiler, “birey” olduğunda gerçekleşecektir. Yani, bireyler ya da topluluklar başkalarının manipülasyonu yerine, kendi fikir ve iradeleriyle hareket ettiğinde bu sağlanabilir.

Barışın tesisinde kitle olarak hareket etmek de önemli değildir. Barışa inanmış, kendi çıkarlarını ve egosunu başkalarının üstünde tutmayan, insana sadece insan olduğu için değer veren küçük gruplar barışın sağlanması için çalışmaya başlayabilir. Önemli olan bu konuda çalışmaya başlamaktır. Sonrasında, süreç kendiliğinden şekillenecektir. En yakından, komşudan, akrabadan başlamak bir yöntem olarak sunulabilir. Kullanılan dilin de olumsuzluk ve çatışmadan uzak, olumlayıcı olması gerekmektedir.

Özgürlük, eşitlik ve adaletin tüm coğrafyaya hakim olması gerekmektedir. Devlet, vatandaşların ihtiyacını eşit ve adil bir şekilde karşılamalıdır. Girişimcilik desteklenmeli ve istihdam yaratılmalıdır. Hâlihazırdaki ülke koşullarında en birincil ihtiyaç çalışmaktır. Vatandaşların istihdam dönük sorunları çözüldüğünde bireyler ve gruplar arası çatışma azalacaktır. Bu noktada Libya örneğini de dikkate almak gerekmektedir. Libya’da halk görece daha rahat bir hayat sürmekteydi. Ancak “özgürlük” vaadiyle gelen diğer ülkeler, Libya’yı kaosa sürüklemiş, Kadafi’yi öldürmüş ve halkı yoksulluğa terk etmiştir. Yani tek başına refah, özgürlüğü ve adaleti getirmemiştir.

Barış kelimesi, siyasi bir kelime haline gelmiştir. Öncelikle “barış”ın, topyekûn insanlığı ilgilendirdiği için herkesin sahip çıkması gereken ortak bir kavram olarak görülmesi gerekmektedir. Barışın inşasında, bireyler ve gruplar arası karşılıklı güven çok önemlidir. Ülkenin bölünmemesi veya sınırlarında bir değişiklik olmaması koşulu önemlidir.

İnsanın zayi olmasından başlıyor ve insanın onore edilmesinde bitiyor konu. Savaş, insanın zayi olmasıyla başlıyor. Zayi edilen insan hırçınlaşıyor. Emeklerimiz ziyan ediliyor. Bu ülkede çok zayi ediliyor.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NASIL ÖRGÜTLENEBİLİRİZ?

Barışın inşasında öncelikle bireyler ve örgütler arası ön yargının kalkması gerekmektedir. Ancak, bunun yeterli olmadığı Gezi direnişinde ortaya çıkmıştır. Bu direnişte, halk örgütlenip sokağa çıkmış, ama iktidar kanadından olumlu bir adım gelmediği için bu girişimde sonuçsuz kalmıştır. Bu noktada medyanın ve iktidarın manipölasyonu ve gerçeklerden uzak çarpıtılmış haber yapması da etkili olmuştur. Gezi direnişinde halk ve polis karşı karşıya getirilmiştir. Bu süreci, 15 Temmuz darbe girişiminde askerle halkın karşı karşıya getirilmesi izlemiştir.

Barış tesisi konusunda örgütlenmelerde herkes en yakınından başlamalıdır. Komşularla tanış olmak, güvenmek ve arkadaş olmak ilk adım olarak görülebilir. Bu sayede farklı olandan (bilinmeyenden) korkmamak veya onu düşman olarak görmemek gerektiğini taraflar anlayacaktır. Ancak ondan sonra ortak bir payda/dert çevresinde toplanılabilir.

Barışı bir sonuç değil, bir süreç olarak görmek gerekir. Barış hedefinde, vazgeçilemeyen her meta veya anlam yüklenen değer süreci tekrara savaşa evirtebilir.

Toplumsal evrilmenin zaman alacağı unutulmamalı ve bu minvalde sabırla çalışmak önem arz etmektedir. Bu süreçte dilin yapıcı ve olumlu kurulması sağlanmalıdır. Hatta ayrımcılık söylemlerini hakkında caydırıcı cezaları kapsayan kanunlar yürürlüğe sokulmalıdır.

Barış olduğunda babam hangi partiye oy verdiğimi sorgulamıyor olacak. Karşı tarafı dinleyip saygı gösterdiğimizde barış gelecek. Herkes kendi çocuğunu “en” olarak görüyor. Başka çocukların başını okşuyorsan barış gelmiştir.

Topyekûn bir barış için tüm çatışmaların sebep ve sonuçlarının incelenmesi ve bu bağlamda yeni politikalar üretilmesi gerekmektedir. Bu politikalar ışında, barış ve barışın vaat ettikleri konusunda eğitimler verilmelidir.

DİYARBAKIR

(03.06.2017)

Demir Leblebi'nin organizasyonunda gerçekleşen ve Türkiye'de Barış Kültürü'nün inşa edilmesini temel alan toplantıların dördüncüsü 03 Haziran 2017 tarihinde Diyarbakır Dies Otel'de yapılmıştır. Toplantıya Barış Anneleri Meclisi, KesKeSor LGBTİ, Doğu ve Güney Doğu İş Kadınları Derneği, Uluslararası Af Örgütü, Diyarbakır Barosu (KADUM), Mezopotamya Kadın Gazeteciler Platformu, İnsan Hakları Derneği, Yurttaşlık Derneği, Demos Araştırma, Diyarbakır Halk İnsiyatifi, TJA, Kadın Özgürlük Meclisi, Dihaber, Gazete Şusin, Gazete Serşin, T24, katılımı ile gerçekleşmiştir.

Toplantı açılışında Demir Leblebi Kadın Derneği pozitif barış ve pozitif barış konusunda dünya kadınlarının hayata geçirdiği sivil itaatsizlik örneklerini göstermiştir. Bu sayede toplantıda ifade edilecek ortak dilin bir temeli atılmış olup tüm katılımcılar barış olgusunu, şiddetsizlik zemininde aktif bir şekilde tartışmıştır.

MEVCUT DURUM VE KADINLAR BARIŞTAN NE ANLIYOR?

Diyarbakır özelinde ve Kürdistan genelinde yaklaşık son 40 senedir devlet eliyle oluşturulmuş bir savaş ortamı hüküm sürmektedir. 1990'lı yıllarda zirveye çıkan savaşta yaşananların unutulması mümkün değildir. Hak temelli taleplere devlet ölüm, tecavüz ve işkenceyle yanıt vermiştir. Bu nedenle bu coğrafyada yaşayan halkta çok ciddi travmalar oluşmuş ve oluşmaya devam etmektedir. Çocuklar, ailelerinin ölümüne şahit olmuştur. Bu coğrafyada kadınlar ve topyekûn halk zulme uğrarken, Batıda yaşayan kadınlardan herhangi bir dayanışma girişimi olmamıştır.

Barışın, günümüzde nasıl teferruat haline getirildiğinin veya barışı hayal etmenin bile bu kadar zor olmasının iyi bir analizini yapmak gerekmektedir. Sırandık kötülük, kötülük sıradanlık olarak tarif edilmektedir. Kürt meselesi, daha doğru bir ifadeyle Kürt halkının hak mücadelesi sona ermeden barıştan söz etmek çok mümkün görünmemektedir. Kürdistan deneyimi

masaya yatırılmadan barış sağlanamaz. Zira, kana bulaşmış bir barıştan uzak durmak gerekmektedir. Örgüt tarafından 8 kez tek taraflı ateşkes yapılmış ve 3 grup gerilla Türkiye'ye giriş yapmıştır. 1999-2014 arası gerilla geri çekilmiş ve 2015'te çift taraflı ateşkes gerçekleştirilmiştir.

Bu deneyimlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Aynı zamanda mevcut durumda Kürdistan'daki nerdeyse tüm kadın örgütlerinin kapatıldığı, yerel yönetimlere Kayyım atandığını da unutmamak gerekmektedir. Barış konuşulurken bile şiddet dili kullanılmaktadır. İnsanlar, şiddet diline ve ayrıştırıcı dile çok çabuk alıştırılmıştır. Aynı zamanda kişiler ve halklar bir acı hiyerarşisi içine girmiştir. Bu noktada ayrıştırıcı yorumlardan uzak durmak ve barışı herkes için istemek gerekmektedir. Barışı konuşurken gençleri, kadınları LGBTİ'leri dışarıda bırakmamak gerekmektedir.

Barış anneleri, barışın tesisi için birçok girişimde bulunmuştur. Meclis eylemi, Haftani Kampı, Lice'de çadır açmaları sadece birkaç örneği. Ankara'ya barış için gittiklerinde meclis, kapılarını açmadığı gibi polis ile uzaklaştırılmaya çalışılmışlardır. Siyasi erkin barış istemesi çok önemlidir. Aynı zamanda Türklerin de uyanması ve sürecin farkında olması gerekmektedir. Aksi takdirde, barışın sağlanması çok zordur.

Barış, ölümlerin, çatışmalarını olmamasıdır.

Barış, kadın özgürlüğüdür. Kadın özgürlüğünün olmadığı barışı sağlamak mümkün değildir.

Barış, iki dilin anlaşılıyor olmasıdır.

Herkes özgür seviştiğinde barış gelir.

Barış, özgürlüktür, var olmaktır, genişlemektir.

Barış olursa, Diyarbakır'daki hapisanede arkadaşlarımızın olmadığı bir ortam olacak.

Barış, kişinin kimliğini korkmadan, üzülmeyen söyleyebilmesidir. Alevinin yanında Sünniliğini utanmadan söyleyebilmektir.

Barış ağaç dikmektir, yarını düşünmektir.

Barış, gözyaşı ve kanın olmaması demektir. Doğayla iç içe bir yaşam, önyargısız düşüncelerin ifade edildiği bir ortamdır.

Barış, özgürlüktür, var olmaktır, genişlemektir. Kürt kadınları, barış anneleri yıllardır barış mücadelesi veriyor. Özgürlük için Ankara'ya gittik. Meclisin önünde oturduk. Tülbentlerimiz yaktık. Bize kapıyı açmadılar. Polisleri çevremize sardılar. Nasıl bunları döveyim diye düşündüler. Haftani kampında panzerler bize saldırdı. Onların önünü kapattık. Yine de yararı olmadı. Lice'de çadır açtık. Bize silahlarla saldırdılar. Gerçek mermiyle saldırıyorlardı. Barış için mücadele ediyorduk. Onlar barış, özgürlük istemiyor. Bir insanın yüreği yanmadığında barış istemez.

BARIŞ VE BARIŞMAK MÜMKÜN MÜ?

Barışmak için öncelikle barışın taraflar arasında nasıl anlaşıldığının tasvir edilmesi gerekmektedir. Ülkenin doğusu ile batısının yaşantısı, öncelikleri farkı. Dolayısıyla barıştan ne anladıkları da farklılık gösterebilir. Bunun yanı sıra, umut, tahammül ve empati de bu süreçte çok önemlidir. Haksızlığa uğrayan taraf özür talep eder. Bu özür talebinin gerçekleşmesi için tarafların karşılıklı empati kurması gerekmektedir.

Barışmanın sağlanabilmesi için tarafların ortada bir savaş olduğu gerçeğini de kabul etmesi gerekmektedir. Bu savaşın erkten, iktidardan ve erkeklerden kaynaklandığının farkında olunması önemlidir. Kürdistan'da hayatın her alanına savaş nüfus etmiştir. Bu yüzden Kürt halkı bu konuda daha deneyimli ve uyanıktır.

Barışın mümkün olmadığını düşünmüyorum. Olsa iyi olurdu. 94 yılında 22 Temmuzda babam gözlerimin önünde öldü. Babamla beraber yürüyebilseydim. Taybet ananın kızı anneler gününde çiçeğini annesine verebilseydi. Bunlar olsaydı barış olurdu. Barışı konuşabilirdik. Yine de konuşmamız lazım. Böyle bir masa kurmak çok değerli. Kapkaranlığın içinde bir umut ışığı uyandırıyor. Kürt meselesi varken ciddi anlamda bir barışın mümkün olmadığını düşünüyorum.

Doğudaki halk, şiddet içinde yaşamaktadır. Dolayısıyla kimliklerini bu şiddet üzerinde inşa etmektedir. Bu noktada Kürt halkının Cizre, Nusaybin ve Sur'da yapılan katliamları aklında tutarak, Kobani başarısı üzerinden bir kimlik inşa etmesi gerekmektedir. Bölgede halen süren katliamlar silsilesi (Sur, Cizre, Nusaybin) içerisinde barışın tesisi oldukça zordur. Zira barış sözcüğü dahi militarize olmuş ve yenik bir kavram haline dönüştürülmüştür.

Ne zaman barışamam diye düşündüğümde, Cizre sebep oldu. Cizre'den sonra ben çocuğuma bunu nasıl anlatacağımı düşündüm. Bu kadar zulme rağmen nasıl barıştınız diye sorsa. Barışarak, barış annelerine haksızlık mı etmiş olurum? Biz biraz daha beyaz Kürdüz, daha yumuşağız. En çok beni yakan kısmı Cizre'ydi. Benim çocuğum belki de affetmemeli. Taraflar konusunda, vatandaşlar ve devleti kastediyoruz galiba. Bu devlet içinde vatandaş olamıyoruz. Vatandaşın hakları vardır, bizim yok. Vatandaş olduğumuzda isyan edebileceğiz.

Barış duygusu ve barışı üretme erdemi yine kadınların elindedir. Bunun için de kadınların örgütlenmesi ve özgürleşmesi gerekmektedir. Kayyımlar atanmadan önce bu örgütlenmenin çok başarılı örnekleri kadın örgütleri ve yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kürdistan genelinde 118 kadın meclisi, 45 kadın danışma merkezi kurulmuş ve belediyeler içinde 100'den fazla kadın müdürlüğü açılmıştır. Bunun yanı sıra meclise 24 kadın milletvekili sokulmuştur. Bunların hepsi OHAL süreciyle yok edilmiştir. Suriye örneğini akıllardan çıkartmamak gerekir.

Kürdistan'da 3 tane gerçek barış adımı gördük. Oslo süreci, 2015 süreci. Guatamala'da 16 defa barış süreci başladı ve hep taraflardan biri bozduğu için bitti. Bu yüzden mutlaka umut beslemek gerekiyor.

Zira 40 yıllık bir OHAL sürecinde ülkedeki birçok sivil toplum örgütü kapatılmıştır.

Kürdistan özelinde barışmanın vicdani bir yönü de vardır. Barışmanın, Kürt halkının hakları için işkence görmüş, tecavüze uğramış, ömrünü hapiste geçirmiş ve hayatını vermiş insanlara karşı bir hakaret niteliğinde mi olduğunun da belki tartışılması gerekmektedir. Bu bağlamda, barış uğruna öldürülen insanların taleplerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Bu noktada Kürt meselesini bütün Türkiye'nin meselesi olarak görmek önemlidir. Bu mesele, özgürlük mücadelesi çevresinde kadınların dayanışması ve örgütlenmesi ile çözülebilir. Unutmamak gerekir ki Kürt meselesinin çözümü, birçok sorunun da çözümünü beraberinde getirecektir. Barışmak, tüm halkların ortaklaşmasıyla mümkün olacaktır. Asker annesiyle, gerilla annesinin iletişime geçmesi ve kucaklaşması barışmayı sağlayacaktır. Aksi takdirde süreç, İs- rail-Filistin sürecine evrilecektir ki bu da son derece tehlikelidir.

3 yıldır Diyarbakır'dayım. Kürt meselesine şahit olmak için geldim. Barış süreci bitince cehenneme döndü burası. Mazlumder de çeşitli raporlamalar yaptık. Ama elimiz kolumuz bağlı. İnsanlar ölüyor ama kamuoyunda tepki yok. Barışın olması için buradaki savaşa ikna olması lazım insanların. Burası farkında zaten. Biz zaten hazırız. Kürdistan'da travma yaşıyoruz. Sohbetlerimizde bile geçen yılları konuşup ağlıyoruz. Savaşı uzaktan izleyenler de savaşın bir tarafı. Konuşabilmemiz gerekiyor. Barış, kimliğimi korkmadan, üzülmeyen söyleyebilmem. Alevinin yanında Sünniliğimi utanmadan söyleyebilmem gerekiyor.

Ülke genelinde yaşanan OHAL'in özellikle Batı'da yaşayanlarda bir empati mi yoksa Kürt halkına dönük bir öfkeye mi sebep olduğu da tartışılmalıdır. Yani OHAL'e sebep olarak Kürt halkını gören bir tarafın da varlığı söz konusu olabilir.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NELER YAPMALI?

Ülke koşulları göz önüne alındığında barışı konuşmak bile tehlikeli bir durum arz etmektedir. Bu bağlamda barışı farklı örgütlerle bir araya gelerek konuşmak dahi bir eylemlilik biçimi oluşturmaktadır. Bu tarz toplantılarda ayrışılan noktalar değil, ortaklaşılan noktalar üzerinden bir örgütlenmeye gidilebilir. İrlanda bunun güzel bir örneğini teşkil etmektedir.

Silah satışından kar ve rant elde eden devletler ve kişiler umut pompalanmasına izin vermektedir. Devletin önce kaos yaratarak kitleleri paniğe sürüklediği, daha sonra kendi organize ettiği kaosu yöneterek tahakküm oluşturduğu gerçeğini de unutmadan hareket etmekte fayda vardır.

Barış bir cephe olarak görülüp, uğruna savaşılabılır. Türkiye'de neredeyse son 40 yıldır süren savaşı bitirmenin bir yolu Öcalanla görüşülmesidir. Eğer bu yapılmıyorsa, kadınlar, ateşkesi veya erkekler tarafından kurulacak barış masasını beklemeksizin örgütlenerek belirlenen bir yöntem çerçevesinde harekete geçmelidir. Bu örgütlülükte işbölümü uzmanlık alanlarına göre yapılmalıdır. Ancak bu şekilde örgütlenip sokağa çıkan kadınlar silahları korkutabilir. Siyasi erkin, bu hareket ile korkutulması barışı getirecektir. Siyasi iktidar ve toplum, Kürdistan'daki hak mücadelesini "terör" olarak görmediğinde barış gelecektir.

Bu topraklarda her kadına bir hikaye yaratıldı. 1915'te yok edilecek o aydın listesinde yer alan tek kadın Isabel. Sonrasında bir hikaye yarattı. Kadınların demirden çeneleri var. Barışı üretmek istiyoruz. Bu militarist ortamda barışı konuşmak ne kadar sağlıklı. Yaratabilir miyiz barışı?

Türkiye toplumu bir savaşın içinde olduğunun farkında mı? Kürdistan'da hayatın her yerine nüfus etmiş durumda. Türkiye toplumunun savaş ortamında olduğunun anlatılması lazım. Tarafların birbirini anlaması gerekiyor. "birbirlerini tanıyan güçler birbirleriyle savaşmazlar, birbirlerini tanımayanlara birbirlerini kırdırıyorlar".

Mücadele için kadınların alan yaratması gerekmektedir. Sivil toplum, siyasi erke ve tüm topluma el uzatmalıdır. Çünkü sivil alan, savaş mekanizması önünde insan olmayı koruyabilecek tek alandır. Bu alanda çeşitli kampanyalar (tülbente dilek yazma, sessiz oturma eylemi vb) ile kamuoyu yaratılabilir. Ancak eylemlerin devamlılığının olması ve yaygınlaştırılması önemlidir.

Barışın inşası için çocuklara dokunmak gerekmektedir. Son dönemde çocuklar sokakta savaş unsurlarına maruz kalmaktadır ve bu unsurlar çocukların zihinlerine yerleşmektedir. Çocukların TOMA, silah vb yerine başka şeyler hayal edebilmeleri için sağlıltılmaları gerekmektedir.

Savaşan güçleri kontrollü bir şekilde barıştırmak önemlidir. Ancak, sorunları yalnızca siyasi iktidara bağlamak, çözüm yollarını sınırlı tutar. Bu durumda, her iktidar değişikliğinde çözüm yolunun da değişmesi gerekir.

Medya, barış inşasında son derece önemlidir. Ölümü kutsayan yayınlarla savaşı beslemektedir. Savaşın yıkımını insanlara hissettirmek gerekmektedir. Bu yıkım hissedildikten sonra barış talep edilebilir hale gelecektir. Daha sonra iller ve bölgeler arasında savaş ve barış deneyimlerinin aktarılması gerekmektedir.

Kürt kadın hareketi olarak hep örgütlenmeye çalıştık. Kadınlar özgürleşirse barış inşa olur. Niye vazgeçmedik? Süryaniler, Ermeniler kahvaltı, Kürtler öyle yemeği yapılmak istendi. Yutamadılar. Kadınlar tüm süreçlerin mezesi. Türkiye akşam yemeği oluyor. Masa beklenmemeli. Biz mezeyiz, tarafız. Ben bir tarafım. Savaşın ortasında bile erkek egemen zihniyetle mücadele ettik. Örgütsüz, barış olmaz. Örgütlü dinamiklerle barış olur.

BARIŞ İÇİN NASIL ÖRGÜTLENEBİLİRİZ?

Türkiye'nin içinde bulunduğu OHAL süreci ile devlet kanunları tanımadan bireylere zulüm etmektedir. Suçun şahsiliği denilen olgu ortadan kaldırılarak, suçlu olduğuna inanılan kişilerin tüm ailesi ve yakınları da cezalandırılmaktadır.

Öcalan'dan haber gelirse veya gidilip görüşülürse barış için bir adım atılmış olacaktır. Halklar zorla barışıp, zorla savaştırılmamalıdır. Barışın toplumun tabanı tarafından da istenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda alternatif bir barış dilinin oluşturulması gerekmektedir. Son iki yılda Kürdistan'da yapılanlarla Batıdaki şehit ailesinin de yüzleşmesi önemlidir. Halklar temelinde bir örgütlenme başarı sağlayabilir.

Yerelleşme ve sorunları yerelde çözme işlevsel ve kalıcıdır. Var olan merkezîyetçilik ayrışmayı tetiklemektedir. Saflar oluşturulmakta ve sunni bir mevzi savaşı yaratılmaktadır. Türkiye'deki siyasi erkte bu şekilde iktidara gelmiştir. Bu siyasi erk de, birbiriyle sıkıntısı olmayan grupları, medyayı da kullanarak, birbirine kırdırmaktadır. Bireylerin veya toplulukların birbirlerine tahammüllerinin bittiği noktada ise savaş başlamaktadır. Ancak bu noktada siyasi erki seçenler olarak toplumun bazı sorumlulukları alması ve özeleştiriden kaçınmaması gerekmektedir.

Kriz ve savaş dönemlerinde ilk gözden çıkartılan gruplar kadınlar ve LGBTİ'lerdir. Güçlü bir örgütlenme samimi olunması ile kurulur. Yani bireysel hayatta savunulanların, örgütlü mücadeleye taşımak ve örgüt içinde savunulanların bireysel hayata taşınması gerekmektedir. Özgürlük çerçevesinde gerçekleştirilen bir örgütlenme birleştirici bir nitelikte olacaktır. "Terör" ayrıştırıcı bir kavramdır ve Kürt mücadelesinde kullanılmaması gerekmektedir. Barış için kadınların Öcalan'a da, Erdoğan'da, Kandil'e de gitmesi işlevsel olacaktır. "Kana kan" zihniyetinin terk edilmesi, ölen kadar öldürenin de insan olduğunun hatırd tutulması gerekmektedir.

Kürdistan-Türkiye ilişkileri temelden sarsılmıştır. Kürt halkı ve özellikle gençleri Türkiye ile gönül bağlarını kopartmıştır. Bu noktada, "daha fazla hayat kaybetmeden bu savaştan nasıl çıkılır?" tartışmasının yapılması ve çözümünün bulunması gerekmektedir. Henüz Kürt halkı da "özerklik mi, konfederasyon mu, bağımsız bir devlet mi yoksa Türkiye ile devam etmek mi" karar verebilmiş değildir. Ancak, "Kadınlar, Türk Devleti yerine Kürt Devleti tarafından da dövülmek, zulme uğramak" istememektedir. İşin içine devlet veya erk girdiğinde bir şekilde sonu zulme gitmektedir. Fakat Kürt gençlerinde durum bunun tam tersidir. Sloganların niteliği ve içeriği dahi değişmiştir. Kürt gençleri arasında, "Kardeşlik istemiyoruz. Savaş savaş savaş" vb sloganlar ağırlık kazanmakta olup bağımsız bir Kürt Devleti talebi çevresinde örgütlenilmektedir. Devlet, barış yapabilecek son nesil ile karşı karşıya olduğunu anlamalı ve harekete geçmelidir.

Barış için öncelikle, bölgede yaşayan halkın 105 günlük Sur ablukasında, Nusaybin'de, Cizre'de devletin yaptığı zulmü sindirmesi; yani insanların ruhsal anlamda barışa hazır olması gerekmektedir. Toplum genel olarak uyuşmuş durumdadır. Neye, ne zaman tepki verildiği de son derece önemlidir. Açlık grevlerine, halk 50. gününde vermiştir.

Nasıl bir savaşın içinde olunduğunun da iyi analiz edilmesi önemlidir. Bir halkın kültürünü yaşayabilmesi, dilini konuşabilmesi, özetle özgürlüğünü yaşayabilmesi için silaha sarılan bir örgüt ile devlet arasında süren bir savaş vardır. Medyanın devletten yana manipülasyonunu ve propagandasını hat safhaya ulaştırdığı bu savaşta kavramların bile içeriği değiştirilmiştir. Milliyetçilik ve din, ırkçılık ve mezhepçiliğe dönüştürülmüştür. Ancak bu savaşın çok boyutlu olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. YPG de Rojova'da Türk halkına karşıtlığı pompalamaktadır. Kadınlar, çocuklarını seve seve feda edebilecek hale getirilmiştir.

Özetle, kadınların özgürlük talebi çevresinde örgütlenmesi ve barışı talep etmesi gerekmektedir. Bunun için de ortaklaşılan noktaların ortaya çıkartılması ve bir barış dili oluşturulup, o dil çevresinde hareket edilmesi sağlanmalıdır.

“Size Yahudi kimliğinizle vurulursa siz Yahudi kimliğinizle cevap verirsiniz”. Herkesin bir sürü kimliği var. Benim için kadın kimliğim daha önde. Barışı konuşurken, barış dilinden söz ediyoruz. Bu savaşı yaratan ben değilim. Erkeklerin yarattığı bir savaşta barışı konuşmam ne kadar doğru. Ben, savaşın içindeki kadını. Kadın kimliğimden gelişen bir barışı konuşmuyorum. Mesele Kürt, alevi olmanın sorun olmadığı bir ortamı hayal ediyorum. Bana tecavüz eden erkeklerle barışmam mümkün değil. Erkekler barış ortamını hazırlarsa bunun konuşulmasına gerek kalmaz. Türkiye’yi ikna etmek benim için çok korkutucu. Yaşadığım şeyleri anlatmak zorunda kalmak çok zor. Bunu anlatmak bile çok zor. Ben buna mecbur bırakılıyorsam bu barış değil.

SONUÇ YERİNE

Demir Leblebi Kadın Derneği’nin organizasyonunda gerçekleşen ve Türkiye’de Barış Kültürü’nün inşa edilmesini temel alan toplantılar Ankara, İzmir, Sivas ve Diyarbakır illerinde 31.01.2017- 03.06.2017 tarihleri arasında toplamda 44 kadın farklı sivil toplum örgütü ve 4 basın temsilcisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu 44 sivil toplum kuruluşu içerisinde kadın örgütleri, karma örgütler, inanç temelli örgütler, belediye kent konseyleri ve LGBTI örgütleri yer almaktadır.

Toplantıların hepsi 4 soru (“Mevcut Durum ve Kadınlar Barıştan ne Anlıyor?”, “Barış ve Barışmak Mümkün mü?”, “Barışın İnşası için Neler Yapılmalı?” ve “Barış için Nasıl Örgütlenebiliriz?”) ekseninde aynı toplantı programı takip edilerek yapılmıştır. Bu rapor, bu 4 ilin barış konusunda ortaklaştıkları ve ayrıştıkları noktaları göstermeye çalışmaktadır.

“MEVCUT DURUM VE KADINLAR BARIŞTAN NE ANLIYOR?”

4 ildeki tüm örgütler barış konusundaki mevcut durumun iyi olmadığını dile getirmiştir. Gerek Türkiye’de gerekse de Dünya’da halklar siyasi erkler tarafından kutuplaştırılmaktadır. Bunun en etkili aracı da medyadır. Türkiye’de hükümet, iktidarın korumak için halkı kutuplaştırarak kaos ortamı yaratmaktadır. Medya, çatışmacı dili kullanarak propagandalar yapmakta ve haberleri ya yanlı ya da yanlış olarak vermektedir.

Barış sözcüğü dahi, gerçek anlamından çıkartılarak terörize edilmektedir. Medyanın ulaşabildiği kitle de hesaba katıldığında barış konusunda durum çok da iç açıcı görünmemektedir. Öncelikle, barış olgusuna hak ettiği itibarı geri kazandırmak gerektirmektedir.

Ankara, İzmir ve Diyarbakır illerinin ortaklaştığı başka bir nokta da Türkiye’de Kürt meselesi çözülmeden barışın gelemeyeceğidir. Özellikle, Diyarbakır’da yapılan toplantıdan katılımcılar Kürt meselesi deneyiminin barış konusunda yol gösterici niteliği olduğunu ifade etmiştir. Daha önceden Türk-Kürt çatışması özelinde hükümet ile yapılan müzakerelerin şeffaf olmadığı, sivil toplumun ve kadınların sürece dahil edilmediği ve bu yüzden de kalıcı bir barış sağlanamadığı bu 3 il özelinde ortaklaşılan başka bir nokta olmuştur. İzmir ve Ankara ise üst kimlikler kenara bırakılmadıkça mevcut durumda herhangi bir değişiklik yapılamayacağı konusunda hemfikir olmuşlardır.

Yine bu 3 il Türk-Kürt çatışmasında tarafların acı hiyerarşisi içine girdiğini ve bu durumdan

çıkılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak Diyarbakır'daki katılımcılar, yaklaşık son 40 yıldır Kürtlere devlet eliyle yapılan zulümler için özür beklediklerini ifade etmişlerdir.

Bu 4 ilde kadınların barıştan ne anladıkları ise, kendi ifadeleri ile aşağıda yer almaktadır (Ankara ilinden hiçbir kadın barış ile ilgili doğrudan bir tanımlama yapmamıştır):

İZMİR

“Barış dediğimde somut olarak eve geç geldiğimde annemin beni merak etmemesi gerektiği geliyor aklıma.”

“Barış benim için birbirini anlamak ve dinlemek.”

“Korkmadan, çekinmeden, yaşamını istediği gibi sürdürebilmektir barış.”

“Barış meselesinde kendi hayatımı istediğimiz gibi yaşamak için birbirimizin haklarını öğrenmemiz gerekiyor. Aynı haklarla dünyaya gelmiş canlılarız. Ben karşımdakinin temel haklarını tanımalıyım.”

“Barış olmadığında korku hissediyorum.”

“Bütün üst kimliklerimizden sıyrıldığımızda barışabiliriz. Sivil düşünmeye başladığımızda ve bunu öğrendiğimizde olacak gibi duruyor.”

SİVAS

“Barış, başkasına gelen zararı hissedebilmektir. Yani empati yapabilmektir.”

“Barış, çocukların aç yatmadığı ve herkesin eşit şekilde toplumsal ve ekonomik kaynaklara ulaşmasıdır. Barış, önyargılardan uzaklaşmaktır.”

“Barış, hoşgörü ile bakmak, kötülüğe iyilik ile gitmektir. Herkesi olduğu gibi kabul etmektir.

“Barış; çocukların ve kadınların istismara uğramaması, inşaların ölmemesi ve sokakta korkmadan, rahat gezebilmektir.”

“Barış, tarafların birbirine saygı göstermesidir.”

“TV’yi açtığımda şehit haberi almazsam, çatışma olmayacak, çocuklara tecavüz edilemeyecek, hırsızlık olmayacak, kadına sarkıntılık olmayacak, elimizi kolumuz sallayarak gezdiğimizizde...”

“Sabah kalktığımda anneler ağlamıyorsa, çocuklar aç yatmıyorsa o zaman ülkemde savaş bitmiştir diye düşünürüm.”

DİYARBAKIR

“Barış, ölümlerin, çatışmalarını olmamasıdır.”

“Barış, kadın özgürlüğüdür. Kadın özgürlüğünün olmadığı barışı sağlamak mümkün değildir.”

“Barış, iki dilin anlaşılıyor olmasıdır.”

“Herkes özgür seviştiğinde barış gelir.”

“Barış, özgürlüktür, var olmaktır, genişlemektir.

“Barış olursa, Diyarbakır'daki hapishanede arkadaşlarımızın olmadığı bir ortam olacak.”

“Barış, kişinin kimliğini korkmadan, üzülmenden söyleyebilmesidir. Alevinin yanında Sünniliğini utanmadan söyleyebilmektir.”

“Barış ağaç dikmektir, yarını düşünmektir.”

“Barış, gözyaşı ve kanın olmaması demektir. Doğayla iç içe bir yaşam, önyargısız düşüncelerin ifade edildiği bir ortamdır.

BARIŞ VE BARIŞMAK MÜMKÜN MÜ?

Sivas, İzmir ve Ankara mevcut koşulların iyileşmesi halinde barışmanın kısmen mümkün olaca-

ğını ifade etmiştir. Diyarbakır'da ise Kürtler özelinde katılımcılar bu konuda ikiye ayrılmıştır. Genç katılımcılar, gençlerin artık Devletle barışma konusunda bir ümitlerinin kalmadığını ifade etmiştir.

“Barışmak Mümkün mü?” sorusu çerçevesinde barış karşısındaki bireysel ve toplumsal engellerin neler olduğu ortaya çıkartılmak istenmiştir. Sivas ili ve İzmir’den birkaç katılımcı koşullu barış önerisi ortaya koymuştur: Tek vatan, tek bayrak ve ülkenin sınırlarının değişmemesi. İzmir katılımcılarının büyük bir çoğunluğu ve Diyarbakır’daki tüm katılımcılar bu anlayış terk edilmedikçe barışın mümkün olamayacağını ifade etmişlerdir.

İzmir ve Diyarbakır illeri barışmak için öncelikle çatışmanın varlığını kabul etmenin önemine vurgu yapmıştır. Zira ülkede, bu çatışmanın varlığından dahi haber olmayan kişiler bulunmaktadır. Var olan çatışma durumu şiddetten arındırılmış, yapıcı bir dille topluma anlatılmalıdır.

Bütün iller, barışı mümkün kılmak için örgütlenmeden geçtiği konusunda hem fikirlerdir. Ancak bu örgütlenme özgürlük, adalet ve eşitlik gibi ilkeler temelinde kurulmalı ve tamamen kadınlardan oluşmalıdır. Kadınların olmadığı bir mutabakat masasında sağlanmaya çalışılan barış geçici ve yüzeysel kalmaktadır. Bunun en güzel örneklerinden biri ise 2015 yılında başlayan “barış süreci”nde görülmüştür. Toplumun tüm kesimleri temel hak ve özgürlükleri kullanabilmesi ve kaynaklar adil dağıtılmalı; yani, haklar temelinde eşitlik sağlanmalıdır. Aksi takdirde barışmak çok mümkün görünmemektedir.

İzmir ve Ankara, barışmak için herkesin aidiyetlerini ve edindiği (üst) kimlikleri sorgulaması gerektiğini ifade etmiştir. Barışma sürecinde bu aidiyetlerin ve kimliklerin çatışmasının önüne ancak bu sorgulama ile geçilebilir. Çünkü, bireyin dünyaya bakışını büyük oranda aidiyet ve kimlik unsurları şekillendirmektedir.

Diyarbakır ve Sivas illeri barışın sağlanması noktasında çocukların önemine vurgu yapmıştır. Ancak iki ili farklı açılardan konuyu ele almıştır. Sivas ili çocukların barış konusunda eğitilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aile içinde yetişen çocuğa barış olgusunu aşılama annelerin büyük rolü olduğu ve daha sonra da okul müfredatına barış konusunun girmesi gerektiği dile getirilmiştir. Ayrımcılıktan ve şiddet dilinden uzak çocuklar yetiştirmek başta anne olmak üzere eğitim kurumlarının görevidir. Diyarbakır ili özellikle son yıllarda tırmanan şiddet olayları ve çocukların bunlara tanık olmasının endişesini yaşamaktadır. Çocukların gündelik yaşam şahit oldukları şiddet ve şiddet simgeleri (akrep, toma, silah vb) çocukların hayal gücüne nüfus etmekte ve yaptıkları resimlere, oynadıkları oyunlara yansımaktadır. Çocukların bu şiddet ortamından uzaklaştırılması ve sağaltılmaları gerekmektedir.

Diyarbakır ili, Kürt meselesi özelinde, devletin barış yapabileceği son nesil ile karşı karşıya olduğunun farkına varması gerektiğini ifade etmiştir. Zira Kürt gençleri, yaşadıkları travmalar sebebiyle barıştan ümitlerini kesmişlerdir. Son dönemde Sur, Cizre ve Nusaybin’de yapılan kıyımı affedip barışmak için önce yaşananların sindirilmesi ve barış için ölenlerin taleplerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NELER YAPILMALI?

Barışın inşası konusunda tüm iller, kadın örgütlenmesinin çok önemli olduğunu ve kadınların barış masasında olmasının şart olduğunu ifade etmiştir. Kurulacak olan barış masası siyasi iktidarın güdümünde değil, sivil toplumun iradesi ile kurulmalıdır. Barışın inşasında kullanılacak dilin ise her türlü ayrımcılıktan, ötekileştirmeden ve şiddetten uzak; daha ön-

ceki hassasiyetleri gözeten yapıcı bir dil olması gerekmektedir.

İzmir ve Diyarbakır illeri Kürt meselesi özelinde tarafların karşılıklı olarak taleplerini dinlemesi gerektiğinin önemine vurgu yapmıştır. Var olan çatışmanın kabulünün ve halkların bu çatışma sebebiyle yaşadıkları acıları paylaşmaları gerektiği; ancak bu şekilde hayatını kaybeden gerilla ile asker annesinin kucaklaşmasının mümkün olacağını ifade etmişlerdir. Ölüm üzerinden dile ve gündelik yaşam pratiklerine aktarılan “kutsallaştırılmış (şehit, kan vb) kavramların” terk edilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur.

İzmir ve Sivas illeri çatışmaya ve savaşa aktarılan kaynakların somutlaştırılması ve topluma anlatılması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Zira bu kaynaklar ile barış konusunda neler yapılabileceği ve barış geldiğinde nasıl bir hayat yaşanacağı toplumun tüm kesimlerince anlaşılırsa barış inşası mümkün olacaktır.

Ankara ili barış inşası konusunda sosyal medya üzerinden umut temelinde yaratıcı ve ilgi çekici kampanyalar yapılabileceği önerisini getirmiştir. Bu kampanyalarda kullanılacak dilin klişelerden, ayrımcılıktan ve çatışmadan uzak, ortaklaşılabilir bir dil olması gerekmektedir.

BARIŞIN İNŞASI İÇİN NASIL ÖRGÜTLENEBİLİRİZ?

Tüm iller örgütlenmelerin kadın eksenli olması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak kadın örgütleri dahi kendi aralarında birbirini ötekileştirmektedir. Bundan derhal vazgeçilmesi gerektiği ve birleşilen ortak noktaların ortaya çıkartılıp bu eksenle örgütlenilmesi gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Örgütlenmede ana birleştirici nokta ise “özgürlükler” olmalıdır. Tek çatı altındaki örgütlenmede bu sayede kalıcı ve sürdürülebilir olacaktır. Ancak Ankara’daki katılımcılar bu tarz bir örgütlenmede herkesin sorumluluk almasının önemine değinmiştir. Zira, bir süre sonra işlerin yalnızca birkaç sivil toplum örgütüne bırakılıp, diğerleri ise izleyici konumuna girmesi riski de mevcuttur. Çalışmak ve sorumluluk almak konusunda herkesin istekli ve hevesli olması son derece önemlidir.

İzmir, Diyarbakır ve Ankara illeri barışın inşası gibi önemli bir meselenin siyasi iktidar ile kısıtlı tutulmaması gerektiği konusunda ortaklaşmıştır. Toplumun tabanını, bu örgütlenmenin içine çekebilmenin, yani kamuoyu oluşturma, en etkili aracı ise sokak festivalleri gibi şiddetsiz eylemler ve kampanyalar yapmaktan geçmektedir.

Sivas, Ankara ve İzmir illeri örgütlenmenin küçük topluluklardan ülkeye yaygınlaştırılabileceği fikrinde birleşmişlerdir. Komşudan, mahalleye; mahalleden, ilçeye; ilçeden kente ve kentten ülkeye yayılacak bir örgütlenme ile ortaklaşılabilir noktalar ortaya çıkartılması barışı mümkün kılabilir. Zira, yerelden başlamayan bir örgütlenmenin başarı şansı düşüktür. Bu örgütlenmeler kuracak ve yayacak kuruluşlar da sivil toplum kuruluşları olmalıdır. Alana incek kişilerin bölgenin sorunlarına hakim, barış olgusu konusunda deneyim ve fikir sahibi kadınların alanı yönetmesi ve alanda aktif şekilde yer almalıdır. Bu noktada tüm iller, Toplumun tabanını içine almayan bir örgütlenme ile kalıcı bir barış sağlamanın mümkün olmadığı görüşündedir. Barışın bir sonuç değil, bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Birbirini tanımayan ve dolayısıyla birbirinden korkan tüm kesimleri birbirinden haberdar olması, tanış olması, empati kurabilmesi ve birbirlerine karşı sabırlı olması halinde barışmak mümkün olabilecektir. Medyanın, kullandığı şiddet diline, yanlı ve manipülatör yayın yapmasına karşı da uyanık olmak gerekmektedir.